

Barcelona per l'acció comunitària

Projecte Eumed Cities. 2010 - 2012
Model d'intervenció per l'acció comunitària

Treball de camp i redacció: Institut de Govern i Polítiques Públiques. UAB.

Coordinació tècnica: Direcció de Família i Serveis Socials.

Àrea de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports. Ajuntament de Barcelona.

Coordinació i edició: Comunicació.

Àrea de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports. Ajuntament de Barcelona.

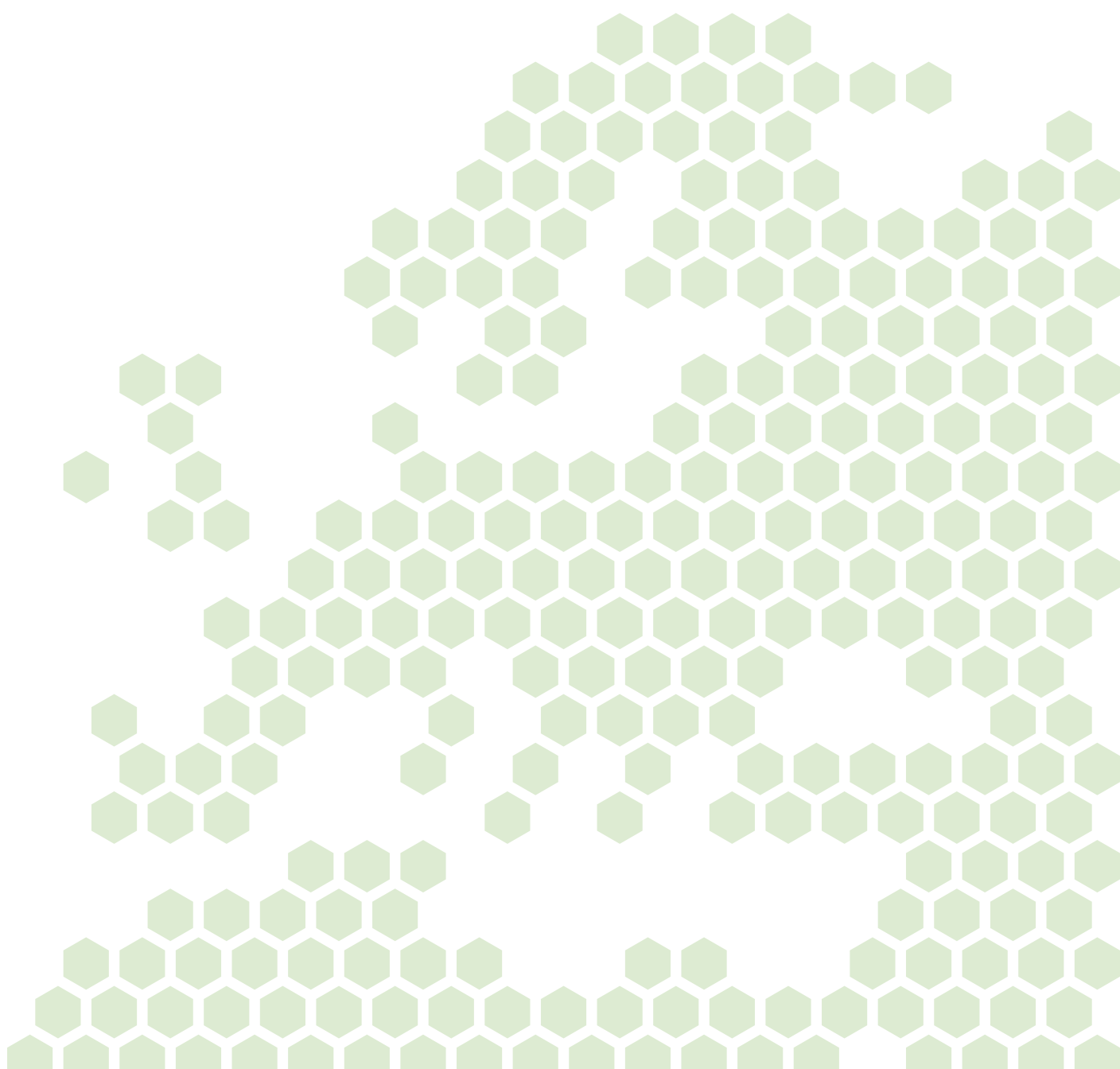
Assessorament lingüístic: Rosa Chico.

Disseny gràfic i maquetació: Estudi la MaQuiNeTa.

Març 2012

Índex

PRESENTACIÓ	5
1. Introducció al procés d'elaboració del model	8
2. Anàlisi dels diferents contextos sociopolítics, econòmics i culturals per definir el model del PDC EUMED-CITIES	11
3. Comparació de les realitats per definir el model del PDC EUMED-CITIES	13
4. Principis polítics i metodològics i elements clau que aporten arguments i sentit a la implementació del PDC.	19
4.1. La participació dels tres protagonistes	20
4.2. La lògica de treball	21
4.3. La metodologia d'intervenció per a l'acció comunitària	21
4.4. Coordinació i organització dels recursos públics	21
4.5. La dinamització del procés per l'equip professional	21
5. Proposta d'organització per al model del PDC EUMED-CITIES	25
5.1. Nivell politicoinstitucional	26
5.2. Nivell tecnicoprofessional	27
5.3. Nivell ciutadà	27
6. La recerca-acció participativa (RAP)	30
ANNEX: Glossari, vocabulari, lèxic comú	35

PRESENTACIÓ

En el marc del Programa CIUTAT “Cooperació en el Desenvolupament Urbà i Diàleg” de l’Oficina EUROPAID de la Comissió Europea (convocatòria de projectes 2008), l’Ajuntament de Barcelona a través de l’Àrea d’Acció Social i Ciutadania, va presentar el Projecte “EUMED Cities –EuMed Cities Network on Good Local Governance” pel seu cofinançament.

Aquest projecte pretenia dur a terme una experiència de col·laboració entre ciutats Euro-mediterrànies que a partir del desenvolupament i aplicació de plans de desenvolupament comunitari promoguessin un desenvolupament urbà inclusiu basat en el desenvolupament humà i el desenvolupament sostenible en zones vulnerables i de major risc social de les ciutats Euro mediterrànies i una intervenció social millorada que fomentés la convivència ciutadana.

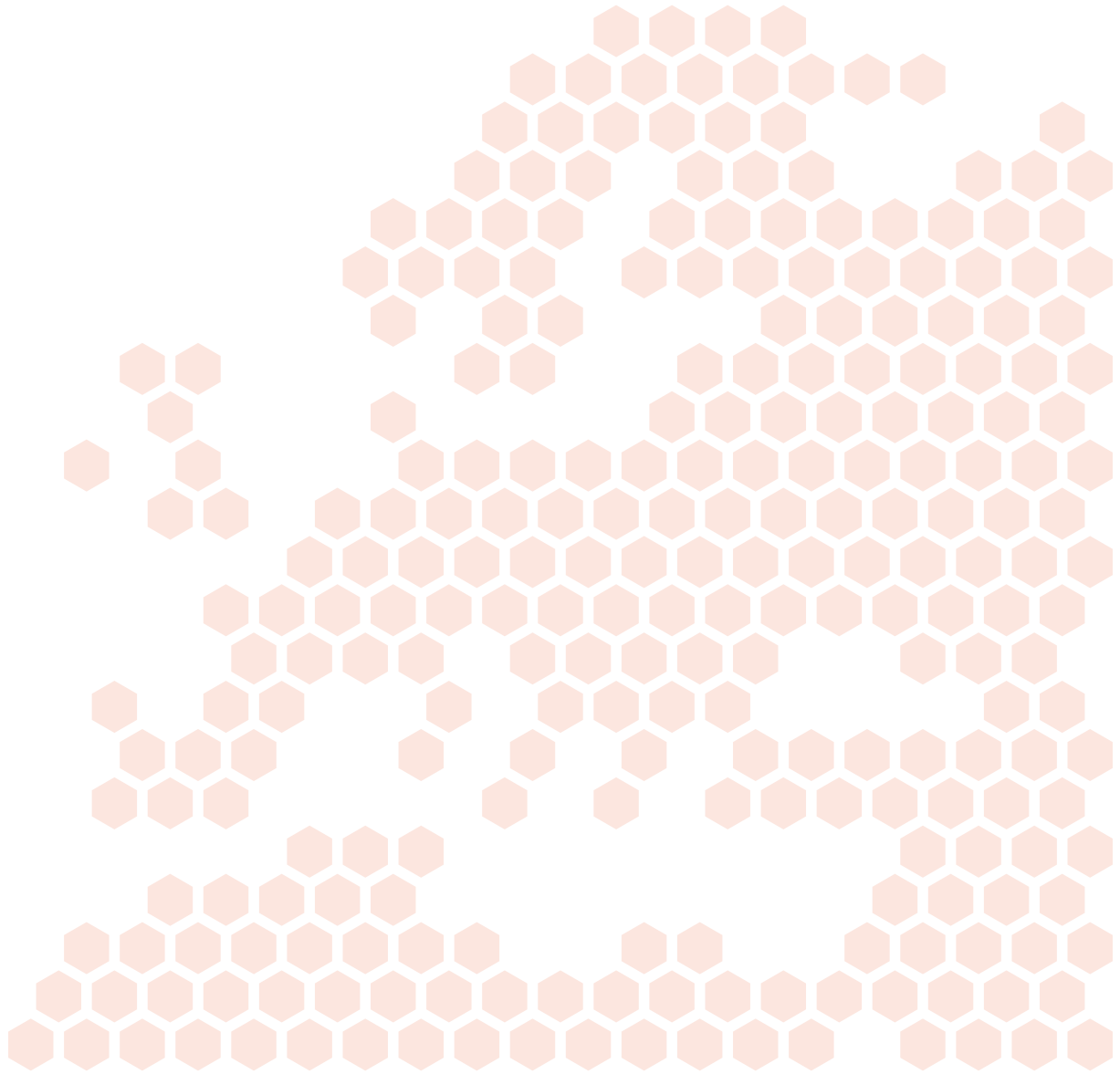
El consorci transnacional que ha executat el Projecte EUMED Cities, està format per tres països i les sis organitzacions sòcies que es relacionen a continuació:

- Ajuntament de Barcelona.
- Institut de Govern i Polítiques Públiques (IGOP) - UAB.
- Ajuntament de Fez.
- Fondation Socio.Culturelle IBN Batouta de Tànger.
- Ajuntament de Ghobayré.
- Universitat de Saint Joseph.

El projecte es va impulsar a principis de l’any 2010 en una reunió transnacional celebrada a Barcelona i tenia una durada prevista fins el mes de desembre de 2011, que finalment ha estat prorrogada fins l’abril del 2012.

El projecte pretenia afrontar el repte d’establir un model de reflexió real i conscient dels contextos socioeconòmics i polítics de cada territori, tenint en compte, però, que com a resultat final calia obtenir metodologies, accions i elements de reflexió per a l’acció, que poguessin traslladar-se a totes les d’experiències.

Per tal de fer-ho, des de la primera reunió duta a terme a Barcelona, els socis del projecte es van proposar basar-se en les diferències com a punt de partida per tal de compartir-les, analitzar-les i, finalment, estructurar eixos conceptuals i metodològics que permetessin definir un model comú d’intervenció per a l’acció comunitària. Aquest model consensuat d’intervenció és el que presentem en aquest document. ■

Introducció al procés d'elaboració del model

1. Introducció al procés d'elaboració del model

El projecte EUMED proposa definir un model d'intervenció d'acció comunitària adaptat als diferents associats mediterranis del projecte: Barcelona (Espanya), Tànger i Fes (el Marroc) i Ghobayré (el Líban). Mitjançant aquest model podem desenvolupar accions, treure conclusions i sistematitzar els nostres coneixements de l'acció comunitària.

Com a punt de partida per a la definició del model, disposem de l'experiència concreta dels plans de desenvolupament comunitari aplicats a Barcelona. Aquesta experiència constitueix una acció d'intervenció social que coresponsabilitza la ciutadania en relació amb els afers públics i proposa una redefinició de les relacions entre l'administració i la ciutadania en l'àmbit de la definició i la implementació de l'acció social en el territori. Es tracta d'experiències d'èxit, tot i que cal millorar-ne alguns elements, però sobretot són experiències on l'èxit té sentit en el context sociopolític i econòmic de la ciutat de Barcelona.

En aquest sentit, conscients de les diferències entre les ciutats participants, plantegem la pregunta: es pot aplicar un model idèntic al de Barcelona a altres ciutats mediterrànies?

La resposta és que no. Aquesta era la nostra hipòtesi inicial quan vam elaborar el projecte, i la vam confirmar en la nostra primera reunió a Barcelona el març de 2010. Per aquest motiu el nostre projecte EUMED-CITIES proposa començar amb un procés de reflexió compartit per definir aquest model conjuntament.

Així, podem dir que el nostre projecte pretén afrontar el repte d'establir un model de reflexió real i conscient dels contextos socioeconòmics i polítics de cada territori, tenint en compte, però, que com a resultat final cal obtenir metodologies, accions i elements de reflexió per a l'acció, que podran traslladar-se a totes les d'experiències.

Per tal de fer-ho, des de la primera reunió duta a terme a Barcelona, els socis es van proposar basar-se en les diferències com a punt de partida per tal de compartir-les, analitzar-les i, finalment, estructurar eixos conceptuals i metodològics que permetessin definir un model comú d'intervenció per a l'acció comunitària.

Per analitzar les diferències, ens vam plantejar preguntes sobre:

Els espais de referència, d'acció i d'organització de la població de cada territori:

- Què entenem, des de els nostres llocs d'origen, per *organització comunitària*?
- Quin tipus d'organització comunitària hi ha a la nostra ciutat?
- Quins són els principals actors d'aquesta comunitat? Al voltant de quins espais s'organitzen i s'articulen (la família, les associacions, els centres religiosos, els centres esportius...)?

Parlar d'un *procés d'acció comunitària* implica que els habitants d'un determinat lloc s'organitzen per dur a terme accions destinades a resoldre problemes detectats prèviament. Al llarg de la història, la societat sempre s'ha organitzat per satisfer les seves necessitats. Aquest tipus d'organització pot concretar-se i entendre's de diverses maneres, sempre lligades estretament amb la nostra cultura, la nostra història i el nostre context. Tenint en compte que en el nostre projecte abordem quatre ciutats diferents, amb històries, cultures i contextos diferents, aquesta qüestió és un punt clau del projecte EUMED-CITIES.

Les tensions entre el poder públic i els actors socials.

El poder percebut com a element de tensió

per gestionar en un procés d'intervenció per a l'acció comunitària:

- Hi ha tensions arran de les relacions de poder entre aquests actors en les nostres ciutats d'origen?
- Hi ha la possibilitat de redistribuir el poder entre aquests actors?
- Es poden gestionar aquestes tensions per avançar cap a les solucions que es podrien consolidar conjuntament mitjançant un pla comunitari? Com?

Els plans de desenvolupament comunitari aplicats a Barcelona, han implicat la reflexió sobre les tensions constants al voltant de les relacions de poder entre els tres actors principals del procés (representants electes/ poder públic, administradors i associacions/ habitants). Un pla comunitari implica necessàriament una discussió sobre el **poder** (poder exercit per les administracions per delegar-lo en associacions i veïns, poder del coneixement exercit pels tècnics per ser redefinit i enriquit gràcies als coneixements ciutadans i populars i, finalment, poder dels ciutadans per a passar de ser únicament crítics de les accions dels altres a ser actors que fan propostes i desenvolupen accions).

El canvi de mentalitat. L'emancipació com a motor del procés dins del territori:

- Quins són els principals obstacles per a aquest canvi de mentalitat?
- Com es podrien superar? Amb l'ajuda de quins actors?
- Quines serien les principals oportunitats per superar aquests obstacles i avançar en l'emancipació dels ciutadans (*empowerment*)?

Tot el que acabem d'esmentar implica un canvi de mentalitat dels ciutadans, que hauran de deixar de ser subjectes passius i sense veu davant de les administracions i esdevenir subjectes actius, portadors de coneixements reconeguts i amb capacitat d'acció.

Per acabar, cal afegir que aquest model/manual per a l'acció comunitària no ens ofereix només respostes i solucions detallades, sinó també qüestions que cal resoldre abans de passar a l'acció, qüestions relatives als eixos que es consideren decisius, imprescindibles per a la implementació d'accions comunitàries. Al mateix temps, es defineixen regles metodològiques, formes d'organització genèriques i tasques concretes que es consideren fonamentals per assolir els objectius del procés en les accions comunitàries. ■

Anàlisi dels
diferents
contextos
socio-polítics,
econòmics
i culturals per
definir
el model PDC
EUMED-CITIES

2. Anàlisi del diferents contextos sociopolítics, econòmics i culturals per definir el model del PDC EUMED-CITIES

Les ciutats participants presenten diferents nivells de desenvolupament i ofereixen serveis públics, formes d'organització administrativa i contextos econòmics, polítics, socials i culturals diferents. Si comparem els barris on tenim pensat aplicar plans comunitaris, també hi trobem moltes diferències.

En aquest sentit, el repte del projecte EUMED-CITIES consisteix a definir un model de PDC que presenti característiques comunes i que ens permeti comparar l'evolució de

les experiències en els diversos contextos. Al mateix temps, aquesta definició ha de poder adaptar-se a realitats diferents i, per tant, ha de ser prou flexible.

Abans de definir el model pròpiament dit i amb l'ajuda de la informació aportada per cada soci sobre el seu context, presentem una comparació breu de les diferents realitats. L'objectiu és identificar els elements adaptables a cada realitat. ■

Comparació
de les realitats
per definir
el model PDC
EUMED-CITIES

3. Comparació de les realitats per definir el model PDC EUMED-CITIES

Característiques de la població:

Quan es té l'objectiu d'iniciar un PDC, és a dir, de dur a terme accions comunitàries en un territori determinat amb habitants deter-

minats, cal identificar les diferències entre les poblacions per tal d'aclarir els elements que caldrà incorporar al model.

	Barcelona*	Ghobayré	Tànger
Composició de la població	<ul style="list-style-type: none"> • Població immigrada en els anys 50 i 60 d'altres regions d'Espanya. • Nova onada d'immigració internacional (Amèrica del Sud, Àfrica, Àsia) a partir de 2000. 	17 religions, a partir de la seva organització contribueixen significativament a satisfer les necessitats de la població: sanitat, educació, treball i habitatge.	<ul style="list-style-type: none"> • Gran èxode rural. • Alt índex d'analfabetisme.
Història que ha condicionat a la població	La transició a la democràcia el 1976. Una part de la població continua fent reivindicacions des de les organitzacions del barri.	Guerra de 30 anys, les seves conseqüències, desplaçament i pèrdues, desmantellament i esgotament, canvi demogràfic.	
Aspiracions de la població	<ul style="list-style-type: none"> • Autòctons: millora de la qualitat de vida mitjançant l'augment del poder adquisitiu. Alguns d'aquests habitants reivindiquen més bons serveis públics (educació, sanitat...). • Immigrants: integració mitjançant la feina. Millora de la qualitat de vida gràcies a l'accés a serveis, etc., 	Estabilitat i organització de la comunitat geogràfica (de residència) en què els habitants podrien participar i col·laborar per resoldre problemes quotidians (aigua, electricitat...).	

* En relació a la composició de la Població s'ha pres com a barri tipus de referència el de Roquetes, on s'està desenvolupant un Pla Comunitari.

Aquesta taula comparativa ens permet identificar diferències d'aspiracions significatives en les poblacions. També mostra el nivell de

formació i les experiències recents que determinaran o condicionaran les relacions de confiança o de treball amb l'Administració.

Característiques de l'organització comunitària abans de la implementació del PDC.

En qualsevol treball comunitari cal conèixer els espais de relació comunitaris que hi ha, així com les formes diferents d'organització de la comunitat.

	Barcelona	Ghobayré	Tànger
Organització comunitària (formes d'organització de la població del territori)	La població s'organitza en de formes diverses: associacions de veïns, associacions de barri temàtiques o formades per col·lectius (nens, persones grans), parròquia, plans comunitaris, «bancs del temps», xarxes d'intercanvi, cooperatives de consum agroecològic, casals del barri / de joves...centres socials autogestionats, grups informals...	<ul style="list-style-type: none"> • Organitzacions al voltant de projectes fomentats per la municipalitat. • Associacions que ofereixen serveis i treballen en qüestions concretes. • Associacions familiars o confessionals. • ONG. • Organitzacions governamentals. • Centres de serveis bàsics o de desenvolupament. • Centres de salut i dispensaris municipals. 	Associacions de veïns, mesquites i escoles alcoràniques, intercanvi de béns i col·lectes, infraestructures esportives, cotització per oficis, «cuscús solidari», recollida d'escombraries.
Actors principals que participen en la vida del territori (barris on treballarem)	<ul style="list-style-type: none"> • La població del territori (ja organitzada). • Serveis públics: educatius, sanitaris, assistència social, municipalitat, agents econòmics (principalment comerç). 	El president, el consell municipal, els ajuntaments dels sis barris, els «savis» de les famílies nombroses, els partits polítics actius en l'àmbit de la sanitat i del desenvolupament, els directors de les associacions, els dispensaris i centres socials, els directors i els mestres d'escola, els espais d'intercanvi entre experts i habitants (intent d'espais de participació).	<ul style="list-style-type: none"> • La família. • Els actors religiosos. • Les associacions. • Els serveis socials. • Els centres sanitaris. • Els centres educatius.

Arribats a aquest punt també identifiquem diferències importants en l'organització de la comunitat al voltant d'estructures formals

i informals, o en l'àmbit dels actors clau del territori, per exemple.

Característiques de les tensions entre l'administració i els actors del territori pel que fa al poder.

	Barcelona	Ghobayré	Tànger
Tensions explícites entre els actors: <i>l'administració, la població i altres actors</i>	Reclamació dels drets i serveis, control per la població de l'Administració pública (incompliment dels terminis...). Entre els diferents actors (tots volen la funció d'interlocutor amb l'administració o l'accés als recursos). En alguns casos els PDC han modificat aquestes interaccions.	Tensions per diversos motius (històrics, etc.), com en qualsevol comunitat. Els projectes de cooperació han contribuït a mitigar-los.	La transferència de poder als ciutadans ha de tenir el suport dels serveis públics i s'ha de fer de manera progressiva per generar la confiança dels ciutadans. Un PDC ha de buscar la complementarietat de les accions comunitàries impulsades pels referents religiosos. Si és promogut per una associació, caldrà el suport de les autoritats locals.
Existeixen possibilitats de redistribució del poder i de discussió sobre ell poder?	Sí, encara que no totes les polítiques depenguin de la municipalitat. Hi ha limitacions importants. Redistribució del poder dins de la població si apareixen nous líders, etc.	La mateixa població no ho considera necessari. La centralització del poder de la ciutat és satisfactòria. Sentiment de pertinença als projectes que satisfan les seves necessitats i que milloren la seva qualitat de vida.	És un procés lent. El treball conjunt dins del PDC pot afavorir aquesta redistribució i permetre que els habitants del territori tinguin una funció en el seu entorn més proper.
Existeix possibilitat de gestionar aquestes tensions?	Sí, amb la visibilitat i la transparència del procés i de la presa de decisions, amb l'ajuda de mecanismes de participació.	Sí, la solidesa de les xarxes familiars i socials hi contribueixen. Mitjançant l'organització de la població al voltant dels projectes d'interès comú.	És possible si es treballa amb el suport i la implicació dels serveis públics. Al mateix temps, cal afavorir la transparència de la informació i de les accions.

En aquesta taula podem observar que el PDC no només ha de treballar per l'*emancipació* de la població, sinó també per la distribució de la funció de lideratge i per la consolidació de la

confiança entre l'administració i la població. Constatem que els punts de partida aquí són molt diferents.

Obstacles principals per a la promoció del canvi de mentalitat, necessari per a un PDC.

	Barcelona	Ghobayré	Tànger
Obstacles principals per al canvi	<ul style="list-style-type: none"> • Cultura individualista i de delegació a representants. • Serveis públics fragmentats, sense visió global, poc acostumats a treballar amb la població. • Resistència del poder públic a tenir en compte la població, a cedir-li autonomia (perquè se sent legitimat pels seus electors). 	<p>La fidelitat política i religiosa, la identitat de pertinença al territori.</p> <p>Una qüestió de confiança en la utilitat del treball: «N'estem tips de rebre persones que emplen enquestes i que al final no canviï res...».</p>	<p>Manca d'apropiació de les accions pels ciutadans.</p> <p>Distanciament, timidesa per manca de costum de treballar amb els serveis públics, sensació de sentir-se controlat. Dificultat de passar d'un sistema d'organització comunitari informal a un sistema formal. Manca d'informació sobre els projectes en general pels ciutadans.</p>
Possibles solucions	<p>Una possibilitat és mostrar que el canvi és possible a partir de la pràctica i donant resposta a les accions desenvolupades.</p> <p>Afavorint la transparència, sense excloure ningú, fent debats públics per establir les prioritats amb què cal treballar.</p> <p>Cal fer públiques les xifres de la gestió de projectes (fent-hi participar tots els actors).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Crear confiança en l'equip tècnic fent els resultats visibles. • Adaptar-se als ritmes de la població. • Seguir una metodologia clara, fer servir tècniques científiques, respectar les diferències, tenir un paper equidistant i neutre. • Donar-se temps per comprendre, escoltar, respectar les característiques de l'entorn. 	<p>Implicació d'un actor neutre com l'associació Ibn Batuta per fer de pont entre els serveis públics i els ciutadans.</p> <p>Creació d'una comissió mixta en què hi seran representats els diferents actors (ciutadans, representants electes, serveis públics, associacions).</p> <p>Realització d'una bona sensibilització i informació de la població amb l'objectiu de generar confiança en el PDC.</p>
Oportunitats principals	<p>Les oportunitats sorgides del mateix procés en nous espais de relació i de treball amb la població, tot reconeixent les seves propostes i ajudant-lo a dur a terme les seves iniciatives.</p>	<p>El propi projecte de la salut a l'escola, que és útil per a tots i ofereix la possibilitat de treballar conjuntament. La consciència col·lectiva de la importància de la salut física i psíquica de joves i adults.</p>	

Els nivells de confiança, el reconeixements dels actors i el treball conjunt són clarament diferents en les tres situacions.

En conclusió, els elements clau que definiran el model de PDC EUMED-CITIES hauran de:

- Permetre estratègies diferents per a la incorporació dels diversos actors, en matèria de comunicació, de creació de confiança i d'apropiació del procés per la població (les aspiracions i expectatives de la qual són diferents).
- Reconèixer els diversos ritmes del procés, les prioritats de la població quant a la seva situació i al seu estatus social.
- Reconèixer l'existència d'actors que no participen directament en el PDC, però que influeixen en el territori o que duen a terme accions comunitàries possiblement contràries al PDC.
- Fer visibles els diferents nivells de confiança i de reconeixement respecte als tres protagonistes de cada territori (població, serveis públics i administració). Aquestes relacions determinaran la funció de l'Administració en el mateix PDC, ja que serà la seva impulsora, la supervisora i l'associada.

- Ajudar a abordar les diferències del context que condicionen els actors de cada experiència.
- Exposar la possibilitat d'incorporar agents econòmics tenint en compte que no tenen necessàriament una importància directa en tots els contextos.

Es a dir, que dins dels límits de la flexibilitat indispensable i del reconeixement de les diferències, els elements que caldrà incloure en el model del PDC per a assolir una implementació eficaç són els següents:

- Els principis polítics i metodològics i elements clau que aporten arguments i sentit a la implementació del PDC.
- La definició d'un sistema d'organització i de relació entre els diversos actors implicats en el procés del PDC, que especifiqui les tasques, els compromisos i les responsabilitats.
- La definició d'una proposta metodològica de treball que concreti moviments i accions per impulsar el procés. ■

Principis polítics i metodològics i elements clau que aporten ar- guments i sentit a la implementa- ció del PDC

4. Principis polítics i metodològics i elements clau que aporten arguments i sentit a la implementació del PDC

L'orientació dels plans comunitaris es basa en la necessitat de donar una resposta global als problemes socials complexos treballant amb i per la població afectada, fent que participin i que prenguin consciència per a la resolució de problemes. Aquesta participació i implicació contribuiran a fer sorgir actors que podran incidir directament en la realitat del territori: la població afectada o resident en el territori, els serveis socials existents i l'administració pública. Cal respectar aquest principi.

Com podem adaptar aquest model a diferents realitats? Hi ha una altra qüestió important. Genèricament i en l'àmbit del model EUMED, podem definir un PDC com un procés de dinamització de les relacions socials de cooperació entre els membres d'una comunitat (per exemple, un barri, els habitants d'un edifici, un centre o fins i tot un projecte educatiu o sanitari) que té la finalitat de millorar el benestar quotidià dels individus, tot fent-los participar activament en les accions que cal

dur a terme per tal d'assolir aquesta finalitat. Conseqüentment, parlar d'acció comunitària equival a parlar de presa de consciència de la realitat, de participació i d'organització. En aquest procés és tan important l'emancipació de la població com les millores de la qualitat de vida que pretenem promoure.

Els elements clau d'aquest model són els següents:

- La participació i la implicació dels tres protagonistes (habitants, serveis públics i administració).
- La lògica de treball en procés.
- La metodologia d'intervenció per l'acció comunitària.
- La coordinació i l'organització dels recursos existents.
- La dinamització del procés per un equip professional.

4.1. La participació dels tres protagonistes

Perquè que el model EUMED s'ajusti a l'essència del que entenem per *pla comunitari*, cal que compleixi les condicions següents:

- Implicació i participació de tota la població, que assumirà de manera progressiva la seva funció principal en el procés, i finalment n'acabarà formant una organització consolidada. Aquest procés pot ser llarg i estarà sotmès a ritmes diferents en funció de la realitat del territori i del context sociopolític i cultural de cada experiència. La presa de consciència i la participació de la població dependran fonamentalment dels tres factors següents:
 - La seva voluntat de participar: estarà dirigida per diversos elements, entre els quals trobem la percepció de la utilitat del PDC per satisfer les seves necessitats, la relació de confiança establerta amb el poder públic i els serveis, la història recent, etc.
 - La seva possibilitat de participar: el temps disponible, la capacitat de l'organització de generar espais que facilitaran la participació i un bon ús de la informació, elements que indicaran si aquesta voluntat és o no real.
 - L'aptitud per participar: les experiències anteriors de treball conjunt i la reflexió sobre el treball fet determinaran l'eficàcia del procés per a la població, per definir les accions, executar-les i avaluar-les. L'única manera de saber participar, d'aprendre a participar, és la pràctica i l'oportunitat que ofereix el propi procés.
- La participació activa de les diferents administracions que tenen responsabilitats en el territori. Els elements del context indiquen que la participació de l'administració és necessària encara que es materialitzi de maneres diferents. En algunes ciutats tindrà la funció de promotora i dirigent del procés (convocarà tots els actors i organitzarà el treball de l'equip al territori); en altres ciu-

tats, hi intervindrà per facilitar la participació d'altres actors o aportarà el suport institucional a les associacions que promoguin el projecte.

- La participació dels recursos i dels serveis existents al territori, el paper actiu dels diferents professionals per contribuir al desenvolupament i a la visió comuna del procés comunitari. Així, aquesta participació variarà en funció del grau d'implicació dels serveis públics, el qual també serà diferent a cada ciutat que participa en el projecte EUMED-CITIES.

En conseqüència, aquests tres actors tindran papers i responsabilitats diferents. En aquest sentit, el procés haurà d'ajustar-se a aquestes característiques, generar confiança entre els actors i cercar els punts comuns per treballar conjuntament.

4.2. La lògica de treball en procés

L'obtenció de respostes globals per resoldre problemes complexos i el seu desenvolupament necessita temps, un treball conjunt i relacions de confiança entre els diversos actors. Així, podríem dir que el PDC és més aviat un procés que no pas un projecte. Aquest procés requereix d'un treball conjunt, una anàlisi de la realitat, l'organització dels recursos existents, la definició de les accions, de la seva execució i de la seva avaluació. En aquest procés global, totes aquestes etapes tenen el seu moment.

A l'hora d'implementar aquest procés, alguns elements no existeixen prèviament, com és el cas, per exemple, dels espais de participació i gestió que l'administració haurà de cedir als habitants. Aquest també és el cas del reconeixement dels coneixements i el potencial d'aquests habitants. Així, aquests tipus d'elements hauran de crear-se al llarg del procés. Es tractarà de definir el paper i la missió de cada actor en el moment de l'avaluació.

4.3. La metodologia d'intervenció per a l'acció comunitària

La metodologia comunitària haurà d'associar, d'una banda, la generació de coneixements pels actors participants i la seva sistematització tenint en compte l'acció i, d'altra banda, el desenvolupament d'accions en paral·lel que se centraran en millorar la realitat i provaran d'augmentar la participació de la població.

4.4. Coordinació i organització dels recursos públics

Si considerem que el nostre model de PDC vol incorporar els agents del territori per definir i dur a terme les accions, el primer que cal fer

és conèixer i reconèixer allò que els nostres actors ja han fet.

Serà imprescindible identificar els recursos públics, privats o gestionats per associacions per obtenir una bona coordinació i evitar els esforços inútils.

Així, caldrà que provem els models d'organització i aquesta prova ens dirà si són útils durant el procés. Com que la lògica dels recursos, de les associacions i dels serveis consisteix a treballar aïlladament, el PDC proposa un procés global que pretén posar fi a aquestes lògiques.

4.5. La dinamització del procés per l'equip professional

En primer lloc, cal organitzar un equip de professionals que nosaltres anomenarem *equip d'acció comunitària*.

L'equip d'acció comunitària és un grup de professionals que pot ser contractat per l'administració o qualsevol altra institució o associació participant del PDC. La seva missió és treballar per la construcció d'aquest procés comunitari, per la coordinació dels diversos actors. Treballa dins de la comunitat per impulsar canvis, transformacions. En general, la seva funció és la d'interconnectar i posar en contacte els actors implicats amb l'objectiu de promoure el procés de millora de la qualitat de vida.

Mitjançant els seus mètodes de treball i les seves relacions amb tots els actors, l'equip impulsa valors i actituds al si de la població:

- Construeix valors de ciutadania o, dit d'una altra manera, fomenta valors i actituds per tal que els ciutadans i els agents siguin subjectes actius en la construcció de la seva comunitat.
- Fomenta la conscienciació de la realitat social, tot aportant-hi una visió global que

contribuirà a una millora a l'hora de prendre decisions.

- Sistematitza i classifica els aprenentatges i els coneixements adquirits durant el procés.
- Facilita la transparència màxima del procés.
- Incita i facilita la participació dels actors.
- Fomenta el treball conjunt amb el propòsit d'establir la direcció i el seguiment de la transformació.
- Afavoreix la incorporació de nous agents a mesura que s'assoleixen els objectius de transformació.

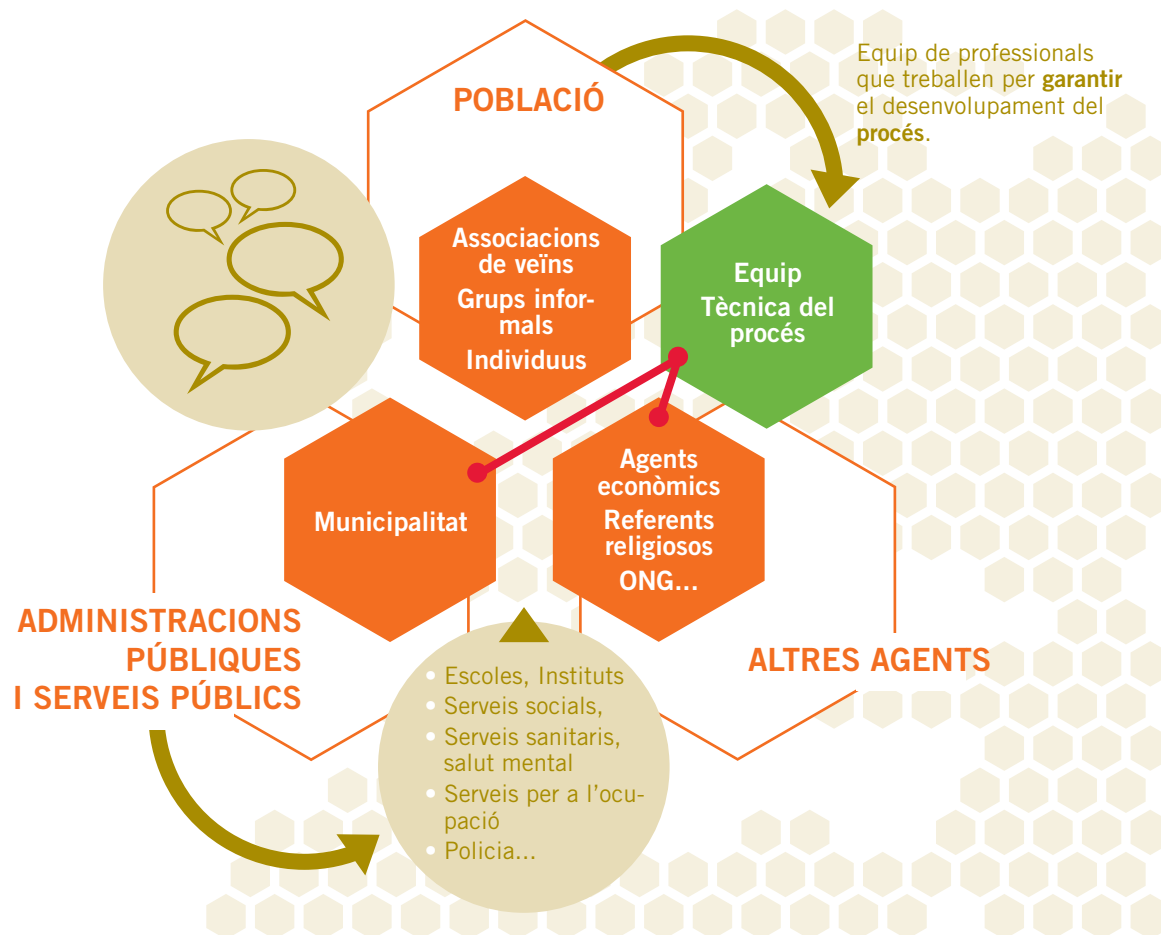
En general, podem dir que les funcions dels professionals d'aquest equip són:

- Funció de comunicador i de generador de coneixements.
- Funció de estrateg, ja que elaboren estratègies que afavoreixen la cohesió i la visió global pel que fa a les relacions entre els

agents i en quant al tipus de propostes aportades.

- Funció de facilitador. Han de tenir en compte els ritmes i els temps de treball, que hauran de ser paral·lels al procés d'«emancipació» col·lectiva.
- Funció d'educador de valors, d'actituds i mètodes d'acció, que contribuiran a un nou posicionament constructiu de la comunitat en referència amb les realitats socials i educatives.
- Funció de dinamitzador, perquè explota les capacitats i els potencials de les persones, els grups, els col·lectius i les organitzacions.
- Funció d'innovador, perquè assimila la realitat complexa i canviant, amb la qual cosa predisposa els actors a obrir-se a noves maneres de promoure el creixement i el canvi.
- Funció metodològica: l'equip és un altre agent que interactua amb el territori i hi aporta una metodologia de treball. Així, cal respectar-ne l'autonomia de funcionament, la legitimitat i l'autoritat professional. ■

La funció de l'equip d'acció comunitària

Font: Adaptació de l'esquema original de la Cooperativa ETCS (www.etcs.coop).

Proposta d'organització per al model del PDC EUMED-CITIES

5. Proposta d'organització per al model del PDC EUMED-CITIES

Dins del marc del que cada actor pot aportar al procés, cal definir un model tan genèric com es pugui per tal de facilitar la seva adaptació a les diferents realitats.

El nostre model té prevists espais formals d'organització dels plans comunitaris en tres nivells, en funció dels actors i de les seves responsabilitats:

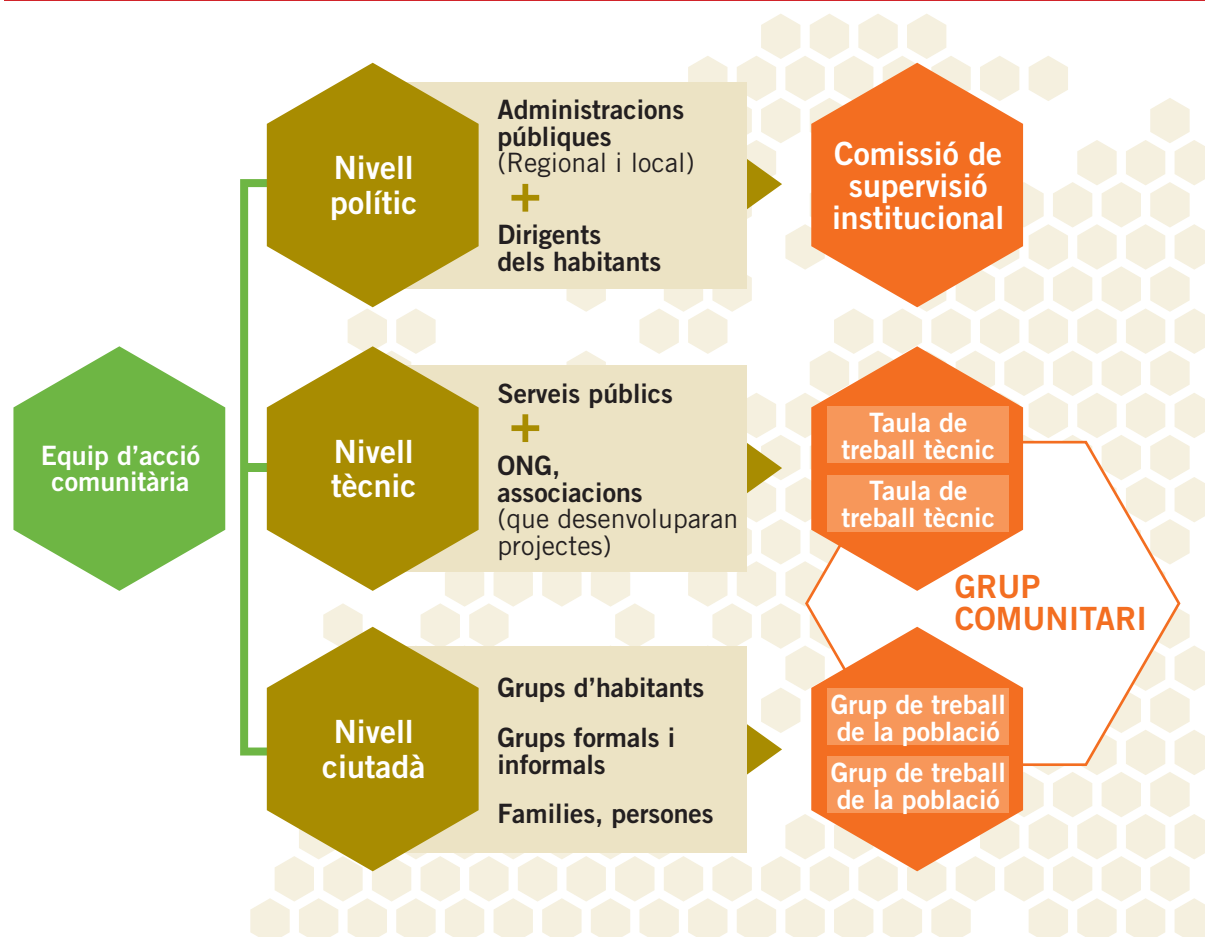
- Un nivell politicoinstitucional.

- Un nivell tecnicoprofessional.
- Un nivell ciutadà.

Hem de construir ponts que permetin establir lligams entre aquests diferents nivells. Cada territori triarà la denominació més clara i més adient per als espais creats; el principal és que els actors membres, les funcions i els períodes s'ajustin a les lògiques comunes dels associats del projecte EUMED-CITIES.

A l'esquema següent podem observar l'organització del PDC EUMED-CITIES:

Organització del PDC EUMED-CITIES

Font: Adaptació de l'esquema original de la Cooperativa ETCS (www.etcs.coop).

5.1. El nivell politicoinstitucional.

La comissió de seguiment o espai de seguiment institucional

Membres o participants:

- Institucions i administracions amb responsabilitat política dins del territori o que impulsen les accions.
- Representació de la institució o associació promotora del PDC (si no ho és la mateixa Administració).
- Representació dels agents socials importants al territori.
- Representació dels habitants amb qui treballarem.
- Representació de les ONG i associacions del territori.

A l'hora de definir els membres d'aquesta comissió, cal considerar els elements del context que han fet sorgir les reflexions prèvies a la definició del model. A determinades ciutats hi haurem d'incloure membres de l'Administració per promoure el projecte. En altres ciutats

potser s'hauran d'incloure els líders religiosos o els líders de les diferents comunitats.

Objectius:

- Fer visibles i públiques les accions impulsades al territori.
- Oferir estratègies comunes i formalitzar els compromisos de cada representant per impulsar el PDC.
- Fer el seguiment de les accions desenvolupades.
- Aportar idees i solucions possibles en cas que hi hagués problemes durant el desenvolupament del procés.
- Avaluar el treball realitzat.

Periodicitat i reunions:

- Cada semestre (per exemple: reunió inicial – gener de 2011; reunió de seguiment – juny de 2011; reunió d'avaluació i de convenis de continuïtat – desembre de 2011).
- Debatre qüestions relacionades amb el PDC sempre que calgui.

5.2. Nivell tecnicoprofessional. Comissions tècniques

Membres:

- Els professionals dels diferents serveis que tracten les qüestions abordades pel PDC al territori.
- Els professionals de les ONG i les associacions que ofereixen serveis específics al PDC.

Objectius:

- Coordinar les accions per impulsar el procés comunitari tot evitant que les accions es facin dues vegades, proposant metodologies i estratègies d'intervenció conjuntament per tal d'implicar la població.
- Avaluar conjuntament el treball realitzat.

Periodicitat:

Els membres estableixen la periodicitat en funció dels objectius de cada moment, del desenvolupament de les accions, etc.

Aquestes comissions poden ser nombroses. La quantitat dependrà de la temàtica que abordi el pla comunitari.

5.3. Nivell ciutadà.

La comissió de treball amb la població:

Membres:

- La població del territori amb qui es treballa.
- Els professionals que treballen en col·laboració amb aquesta població.

Objectius:

- Treballar el procés de sensibilització de la població.
- Promoure la reflexió conjunta dels professionals i la població.
- Planificar accions i fer-ne el seguiment.
- Proposar estratègies i assumir compromisos, tant els professionals com els ciutadans, per aconseguir que participin nous habitants.
- Avaluar el treball realitzat.

Periodicitat:

Els membres estableixen la periodicitat.

Al principi, els professionals seran els qui organitzin la dinamització i la planificació, però a poc a poc serà la població qui determinarà els objectius i el calendari d'aquestes reunions.

Comissió de seguiment de la població:

Es tracta d'una espècie de pont entre la població, els serveis públics i el poder públic, amb una responsabilitat ciutadana important. La seva característica més important és que ha d'esdevenir un espai de referència per a la població en què puguin exposar les seves aspiracions, preocupacions i idees relacionades amb la millora del barri.

Membres:

- La població del territori on es treballa, convocada obertament.

- Representants dels professionals que treballen amb la població.
- Representants polítics, si els habitants ho sol·liciten.

Objectius:

- Fer el seguiment de les accions desenvolupades per la població.
- Intercanviar experiències entre grups de població que duen a terme diferents accions.
- Oferir un espai de reflexió i debat comunitari.

- Avaluar el treball realitzat.

Periodicitat:

- Mensual o bimensual.

Com hem esmentat abans, les administracions tenen un paper clau, però molt diferent segons el context. No obstant això, l'èxit dependrà sobretot del treball conjunt entre els diferents actors. La promoció d'aquest treball conjunt exigeix que hi hagi relacions de confiança, molta informació disponible i una transparència total. Aquesta estructura permetrà que cada protagonista dugui a terme la seva missió durant el procés. ■

La recerca -acció participativa (RAP)

6. La recerca - acció participativa (RAP)¹

Per poder profunditzar en la metodologia de desplegament del model, us presentem les diferents fases de la *recerca-acció participativa* en que es fonamenta. La RAP és un instrument que pretén transformar les relacions entre la ciutadania, les associacions i l'Administració. L'esquema que presentem més avall és un model senzill i flexible com per a canviar quan se'n faci l'aplicació pràctica i s'aportin nous elements.

L'esquema dissenyat, pretén fer un paral·lisme entre la teoria de la RAP i la situació dels associats del projecte EUMED-CITIES al mes de juny de 2010, moment en que es comença a implementar el programa de forma real.

En relació a l'esquema, podrà aplicar-se des de diferents punts, no té perquè desplegar-se pel mateix ordre a tot arreu, ja que els projectes es creen en moments de planificació i de treball diferents.

Etape de prerecerca: símptoma, sol·licitud i elaboració del projecte.

Detecció dels símptomes i realització de la demanda d'intervenció (per una institució, en general l'Administració local).

Dins del marc del nostre projecte i d'acord amb les condicions de finançament de la Unió Europea, el nostre objectiu és la promoció del bon govern i el foment d'una funció de lideratge de les administracions locals amb la incorporació d'altres actors socials.

Establiment de les bases de la recerca (negociació i delimitació de la demanda per a l'elaboració del projecte).

L'inici de la recerca ha d'anar acompanyat de les preguntes següents: Per a qui i per a

què fem aquesta recerca? Qui es fa càrrec d'aquesta recerca? Per què? Com? Quan?

Després de rebre la demanda es duu a terme un debat, una negociació, una redefinició o una adaptació a la realitat. Això és el que hem fet des del projecte EUMED cadascuna de les experiències, contestant aquestes preguntes abans d'impulsar el procés d'acció comunitària a cada territori.

Així doncs, en primer lloc hem d'establir clarament els nostres objectius, exposar els objectius polítics i ideològics pel que fa a la generació de coneixement i a la posterior acció a implementar. En segon lloc, haurem de definir la problemàtica que cal abordar i els objectius generals del projecte.

Així, ara és moment de fer equips de treball i grups de recerca, preferiblement heterogenis i multidisciplinaris per operar al territori.

La primera proposta de recerca-acció ha de servir, en la presentació pública del projecte, de base per al debat i la discussió amb els actors que vulguem implicar. Així, aquesta primera proposta ha d'incloure la sol·licitud inicial i la justificació del projecte, els objectius generals, un pla general que presenti les fases que cal executar i un cronograma.

Dins del context del projecte EUMED-CITIES, el juny de 2010 a Ghobayré ja es va formar l'equip de recerca i ara, a Tànger, quedava establir d'una manera més detallada el cronograma general. Els socis redactarien els seus projectes amb l'ajuda dels fulls de context i d'experiència.

1. Adaptació-resum del text: Martí, Joel (2008) *La investigación-acción participativa. Etapas y fases*. (http://www.redcimas.org/archivos/biblioteca/metodologias/JMarti_IAPFASES.pdf)

Primera etapa. El diagnòstic.

Coneixement contextual del territori i enfocament de la problemàtica a partir de la documentació existent i d'entrevistes a representants institucionals i associatius.

Recopilació d'informació.

Aquesta etapa ha de servir per conceptualitzar la problemàtica sobre la base dels objectius plantejats al projecte. Dit d'una altra manera, si per exemple treballem sobre un tema de salut, haurem de definir allò que entenem per salut. Hem de començar per obtenir un coneixement exploratori de la població, del territori i del tema que s'aborda. En aquest sentit serà molt útil obtenir documents de l'Administració, així com dades estadístiques. Per acabar, s'hauran de comparar els coneixements obtinguts durant el procés de treball de camp, (amb entrevistes, etc.) amb la informació i les dades existents. Així mateix, caldrà tenir presents les característiques de la població per a la definició de mostres teòriques en el disseny de les tècniques qualitatives. Els socis del projecte durien a terme aquesta fase de juny a setembre de 2010.

Constitució de la Comissió de Seguiment.

La Comissió de Seguiment (CS) reuneix totes les entitats que poden estar interessades en debatre el projecte en cadascuna de les seves etapes. La CS està formada per l'equip de recerca, per representants de la xarxa associativa o d'altres actors del territori i per representants de l'Administració. Sense que s'hagi preestablert un nombre de participants, la comissió integrarà membres nous a mesura que avanci el projecte.

Les funcions principals de la CS són la realització del seguiment, la supervisió i la reorien-

tació de la recerca, la presentació del punts de vista dels representants institucionals i d'altres actors implicats i el debat i la negociació en referència amb aquestes propostes.

Constitució del grup de la RAP.

El grup de recerca-acció-participativa (GRAP) és un grup mixt format per l'equip de recerca i els habitants de la comunitat. La seva funció és vetllar per la participació activa en el procés diàriament. El GRAP és un grup de treball que assumeix una alta coresponsabilitat i un paper superior en el procés, que s'hi ha establert en funció del pla fet a partir de la recerca, de l'anàlisi dels elements de treball de camp i de la capacitat de la comunitat per elaborar propostes i respectar el procediment establert.

Consideració dels elements analitzats.

A continuació cal generar reaccions, moviments i una praxi que permetran la deconstrucció i l'«obertura» a noves situacions i a nous punts de vista. El GRAP ha de donar difusió, mobilitzar, implicar i encoratjar la participació de la comunitat mitjançant el foment de l'acció i la reflexió, i també convidant noves associacions i institucions a participar en la recerca, tot això particularment a la Comissió de Seguiment.

Inici del treball de camp (entrevistes individuals amb representants de les institucions i les associacions).

La primera fase del treball de camp es basa en la realització d'entrevistes semiestructurades amb representants polítics, professionals tècnics, representants d'associacions i personalitats representatives de la comunitat amb la qual treballarem.

En aquesta fase pretenem obtenir informació sobre el territori i la problemàtica tractada, conèixer les relacions existents entre el poder local, els grups organitzats i la base social i, finalment, identificar els discursos, les propostes i les estratègies existents. Aquest treball dona lloc a la redacció d'un primer informe.

Lliurament i discussió del primer informe.

Aquest primer informe, que es lliurarà a la Comissió de Seguiment, és provisional i té l'objectiu d'ajudar a establir un autodiagnòstic. S'hi especifiquen les finalitats de la recerca, els objectius generals i específics, l'autodiagnòstic i el pla de recerca.

Segona etapa. Programació.

Procés d'obertura a tots els coneixements i a tots els punts de vista existents a través de mètodes qualitatius i participatius.

Treball de camp (entrevista col·lectiva amb la base social).

Sobre la base de la presentació del diagnòstic i de la seva possible reorientació, pot donar-se

continuïtat al treball de camp. D'una banda podem fer noves entrevistes amb els representants de les institucions i les associacions a partir de noves informacions i de l'enriquiment del mapa social. D'una altra banda, cal organitzar grups de discussió o altres tipus d'entrevista col·lectiva amb la base associativa de la comunitat i amb la seva base informal. En aquesta etapa els objectius primordials són incitar als habitants a reflexionar per si mateixos sobre la qüestió i mobilitzar-los.

Anàlisi dels textos i discursos.

Aquesta fase consta de dos moments: la preparació de les dades (transcripció i organització de tots els materials produïts) i el tractament del contingut (procés en què conflueixen elements analítics d'una banda i interpretatius de l'altra).

Lliurament i discussió del segon informe.

Aquí caldrà discutir del contingut d'aquest segon informe dins del marc del GRAP i de la Comissió de Seguiment. En aquest informe no només s'inclou la definició de la problemàtica i la contextualització feta durant la primera etapa, sinó també les conclusions extretes amb l'anàlisi de la informació generada.

Realització de tallers.

En aquesta etapa s'ha de fomentar la participació de tots els ciutadans mobilitzats amb l'objectiu de discutir i elaborar propostes concretes que integrin eixos comuns de les diferents polítiques i/o accions que s'implementaran. Per aconseguir-ho, és convenient utilitzar tècniques participatives.

Tercera etapa. Conclusions i propostes.

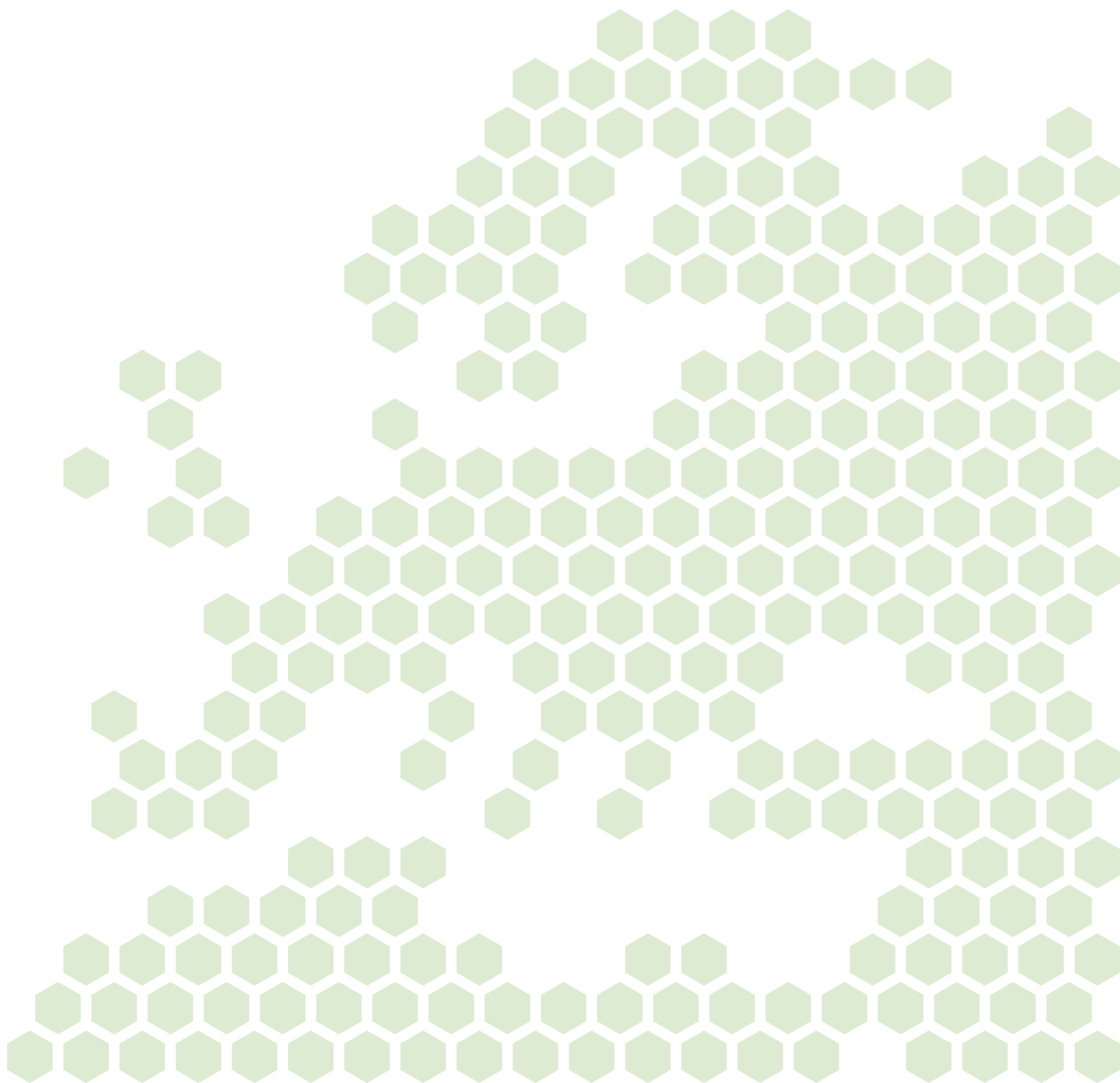
Construcció del programa d'acció integral (PAI).

Tot el treball fet durant la recerca i sobretot als tallers (moments de treball compartit, desenvolupat amb metodologies participatives) es materialitza en aquesta fase, en un

programa d'acció integral (PAI) que preveu la integració dels conjunts d'accions mitjançant l'organització de les diferents polítiques proposades en espais comuns.

Elaboració i lliurament de l'informe final.

L'informe final és una eina de treball útil per a tots els qui han participat en el procés. Per tant, és important redactar-lo amb un llenguatge simple (ni tècnic ni acadèmic) i lliurar-lo a tots els participants. La qüestió del format de lliurament dels resultats als participants és delicat, ja que el suport escrit no sempre és viable. Així, cal aplicar estratègies específiques en funció dels objectius de cada context, sense perdre de vista en cap moment que l'objectiu és la participació de tots, la visibilitat dels resultats i l'aprenentatge d'un procés de treball compartit. ■

ANNEX: Glossari, vocabulari, lèxic comú

Aquest glossari s'ha elaborat gràcies a les aportacions fetes pels associats de Barcelona i de Ghobayré.

Acció comunitària

العمل المجتمعي

És un procés de dinamització de les relacions socials de cooperació entre els membres d'una comunitat (per exemple, un barri, un edifici, un centre o un projecte educatiu o sanitari). Té l'objectiu de millorar el benestar quotidià de les persones, tot fent-les participar activament en les accions que cal dur a terme per assolir aquesta finalitat. Parlar d'acció comunitària equival a parlar de presa de consciència de la realitat, de participació i d'organització. En aquest procés és tan important l'«emancipació» de la població com les millores de la qualitat de vida que pretenem promoure.

Les accions comunitàries poden ser impulsades per l'Administració, per un servei determinat (educatiu, sanitari, etc.) o per la mateixa ciutadania, tant si està organitzada en associacions com si no.

Intervenció del treball comunitari

تدخل العمل المجتمعي

El treball comunitari fa referència a un conjunt de metodologies professionals que es proposen a la població per professionals amb l'objectiu de promoure'n l'organització i la participació activa per la resolució dels seus problemes o per a la millora de la seva «qualitat de vida».

Per Barcelona és un sinònim d'*intervenció comunitària*.

Per Ghobayré, el treball comunitari fa referència a un conjunt de metodologies professio-

nals implementades *amb i per* la població.

Desenvolupament comunitari

التنمية المجتمعية

El desenvolupament comunitari es defineix com un enfocament innovador a l'hora d'abordar el desenvolupament social, humà, econòmic i tècnic.

Es tracta d'un procés dinàmic que utilitza una estratègia participativa en què els actors principals en són també els beneficiaris. Es materialitza en pràctiques implementades en els diferents territoris amb respostes múltiples.

Pla de desenvolupament comunitari

خطة التنمية المجتمعية

Procés d'acció comunitària essencialment educatiu i orientat als valors. Té el propòsit fonamental de:

- Suscitar la participació activa dels ciutadans i les ciutadanes a partir de la seva definició de la realitat.
- Construir junts una visió comuna de la realitat.
- Partir dels interessos i les motivacions dels ciutadans i les ciutadanes.
- Reunir les agrupacions sobre la base dels interessos comuns.
- Provar d'assolir una gamma de transformacions i millores d'un territori amb l'objectiu d'augmentar-ne la «qualitat de vida».
- Fomentar la capacitat dels ciutadans per actuar mitjançant la formació i l'organització.
- Consolidar l'èxit i assegurar la viabilitat de l'acció local.

Aquest procés es construeix al voltant d'un treball conjunt entre les administracions públiques, els professionals i els directius i els ciutadans, organitzats o no en associacions. Així, el desenvolupament comunitari advoca per un enfocament basat en una opció clara a favor de la participació i la responsabilitat civil.

Comunitat²

الجماعة

En el context particular del Líban, el concepte de «comunitat» té un significat particular. Hi distingim 3 tipus de comunitat:

- La comunitat socioespacial o geogràfica que fa referència a un conjunt de persones que comparteixen el mateix espai, viuen al mateix territori, inscrit en un medi, espai, territori determinat.
- La comunitat de pertinença o d'identitat en què una població comparteix la pertinença cultural i una identitat comuna (*els palestins, els musulmans, els cristians...*).
- La comunitat d'interès en què hi ha una població o un segment de població que comparteix les mateixes condicions socials i l'estatus que hi correspon (*els operaris d'una fàbrica...*).

Aquests tres tipus de comunitat es poden afegir de manera acumulativa: Lloc d'origen, lloc de residència, pertinença religiosa, identitat cultural, pertinença política.

Així, en el context libanès, les pertinences múltiples caracteritzen la comunitat i al mateix temps són fonts de tensions i riquesa. L'acció comunitària té tendència a potenciar positivament totes aquestes pertinences i a dirigir-se cap al reforç de la pertinença ciutadana basada en el bé comú i l'interès col·lectiu.

Per a Barcelona, els quatre protagonistes d'un pla de desenvolupament comunitari (representants de l'administració pública, tècnics i professionals que treballen al territori, la

població i agents econòmics) es consideren parts de la comunitat.

Beneficiaris

المستفيدون

Destinatari final de l'acció comunitària, que poden ser o no ser participants actius del procés de manera directa o indirecta. Exemples: beneficiaris de **العمل المجتمعي** un programa de vacunació. Beneficiaris indirectes: famílies d'aquests nens.

Població

السكان

Sinònim d'habitants. Persones que viuen a un territori, que poden estar organitzades o no en entitats, grups informals, etc., i que poden tenir o no objectius comuns i constituir-se en grup.

Participació

المشاركة

Suscitar la participació de la població vol dir invitar a un intercanvi de *donar i rebre*.

Permetre l'accés a la informació, a la comprensió del que hi ha entre mans, reforçar el sentiment de pertinença a una identitat col·lectiva mitjançant una veritable contribució a les decisions **تدخل العمل المجتمعي** seva realitat.

La participació permet sortir de la passivitat i de una certa resignació per aprendre a convertir-se progressivament en subjecte de la seva història i de la història de la seva comunitat (emancipació individual i col·lectiva).

2. La traducció del terme *comunitat* a l'àrab s'ha fet a partir del contingut descrit a continuació. Així, no és un traducció literal.

La participació implica sempre el retorn de la informació i sobretot el dret a ser actor actiu del seu desenvolupament.

La participació, fruit d'un aprenentatge progressiu, és un acte exigent que expressa el reconeixement d'un lligam d'interdependència entre els ciutadans i una voluntat d'actuar junts pel bé comú. S'expressa a diferents nivells, al més elevat, i de maneres diferents.

Compromís³

الالتزام

Implicació i participació activa en un projecte o una activitat col·lectiva, assumida per l'individu, la institució o el grup. És un grau de participació que dinamitza i mobilitza les persones al voltant d'un projecte col·lectiu.

خطة التنمية المجتمعية

Grau de consentiment dels membres d'un grup social en la percepció de pertinença a una situació comuna. El grau de cohesió social determina la quantitat i la qualitat de les interaccions socials dins d'un grup, el grau d'acceptació de les *normes* col·lectives i la capacitat d'impulsar o de respectar les accions iniciades pel col·lectiu. Una societat unida es mesura segons la seva capacitat de resoldre els seus conflictes.

Població i territori

السكان و المجال الجغرافي

Població: conjunt de persones heterogeni, variable i format per grups i subgrups amb interessos i necessitats diferents que tenen com a denominador comú un espai físic on hi viuen, el territori.

Territori: espai físic que presenta característiques, recursos, equipaments, serveis, etc., propis.

Dinamització, dinamitzar

دينامية

Mobilització d'individus i de grups mitjançant la nostra acció amb l'objectiu de fer-ne subjectes actius i no passius, que comparteixin activitats, que s'organitzin, que duguin a terme accions o que prenguin decisions.

Administració

الادارة العامة

Aquí el terme té dos sentits: el que fa referència als representants polítics electes o als encarregats de missions designades que gestionen els recursos públics, o el que es refereix al conjunt de recursos públics utilitzats per satisfer les necessitats de la població en resposta a determinades polítiques públiques.

Polítics

السياسيون

Persones electes que tenen responsabilitats en l'administració pública.

Tècnics

التقنيون

Professionals que treballen en organismes públics i privats.

Ciutadans

المواطنون

Concepte que reconeix que els individus posseeixen drets civils (protecció de l'individu

3. La traducció del terme *compromís* a l'àrab s'ha fet a partir del contingut descrit a continuació. Així, no és un traducció literal.

per l'Estat: llibertat d'expressió, d'associació, etc.), drets polítics (com ara elegir els representants polítics) i drets socials (possibilitat de satisfer les necessitats socials essencials: sanitat, educació, habitatge, ocupació...). El mot s'acostuma a fer servir com a sinònim d'habitants o de societat civil.

Serveis o recursos públics

الخدمات و الموارد العامة

Conjunt de serveis destinats a satisfer les necessitats de la població. Poden estar gestionats per la pròpia administració, per empreses privades o públiques o per organitzacions socials amb l'acord de l'administració.

Entitats

هيئات المجتمع المدني غير حكومية

Mot utilitzat com a sinònim d'associacions o organitzacions no governamentals. Grup de persones organitzat i reconegut sota una forma jurídica o administrativa que pretén asso-

lir un propòsit o realitzar una activitat determinada.

De vegades hi ha grups de persones que no s'ajusten de manera estricta a la definició d'*organització formal* i, en el nostre context (Barcelona), les denominem *entitats*, ciutadans o veïns.

Equip d'acció comunitària

فريق العمل المجتمعي

Equip de professionals que tenen l'objectiu de fer avançar el procés comunitari o, dit d'una altra manera, d'implementar mecanismes destinats a impulsar el desenvolupament i l'organització d'una comunitat. La seva missió consisteix principalment a promoure i facilitar la participació de tots els actors en el procés d'acció comunitària, a generar una visió global i estratègica, a dinamitzar les relacions entre els actors, a fomentar la reflexió i l'assoliment de consens, d'objectius comuns i de compromisos pels actors implicats (administració, serveis públics, població, agents econòmics). ■

[www.bcn.cat/
barcelonainclusiva](http://www.bcn.cat/barcelonainclusiva)